

A white rectangular box with a thin black border containing the title text. The box is positioned on the left side of the page, overlapping a grey background area and a blue patterned area.

Integraal Veiligheidsplan Zaanstad 2015-2018

Gemeente Zaanstad, maart 2014

**Stadhuisplein 100
1506 MZ Zaandam
Postbus 2000
1500 GA Zaandam**

**Telefoon 14 075
antwoord@zaanstad.nl
www.zaanstad.nl**

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Samenvatting	p. 3
Hoofdstuk 2	Inleiding	p. 4
Hoofdstuk 3	Terugblik en analyse	p. 7
Hoofdstuk 4	Strategisch kader	p. 11
Hoofdstuk 5	Prioriteiten:	p. 13
	5.1 Sociale kwaliteit	p. 13
	5.2 Objectieve veiligheid	p. 16
	5.3 Jeugd en veiligheid	p. 19
	5.4 Georganiseerde criminaliteit	p. 23
Hoofdstuk 6	Communicatie en coördinatie	p. 25
 <u>Bijlagen</u>		
Bijlage 1	VNG overzicht	p. 26
Bijlage 2	Afkortingenlijst	

In het Integraal Veiligheidsplan Zaanstad 2015-2018 (IVP) staan de ambities voor de komende vier jaren op het gebied van Veiligheid in Zaanstad. Dit IVP is tot stand gekomen volgens de methodiek van het VNG Kernbeleid Veiligheid en is gestart met een veiligheidsanalyse over de gehele veiligheidsproblematiek. Uit deze veiligheidsanalyse van januari 2014 blijkt dat Zaanstad in vergelijking met de andere G32 gemeenten relatief veilig is. Op veel thema's scoort Zaanstad goed als we het relateren aan het landelijk gemiddelde. Uit de benchmark veiligheid blijkt dat het veiligheidsbeleid effectief is, wel blijkt uit de benchmark dat er sprake is van een minder positief resultaat op de jeugdproblematiek. Er is gekozen voor vier geprioriteerde thema's die voor de jaren 2015-2018 extra aandacht krijgen, te weten:

- Sociale kwaliteit,
- Objectieve veiligheid,
- Jeugd en veiligheid,
- Georganiseerde criminaliteit.

Op deze vier thema's is samen met de partners gekeken welke doelen we ons zelf willen stellen en wat de uitgangspunten zijn om deze te bereiken. In tijden van crisis en bezuinigingen is geen extra geld beschikbaar en moet gekeken worden waar met een efficiënte en effectieve inzet van bestaande middelen de beoogde doelen bereikt kunnen worden. Tevens kunnen op basis van de prioriteiten met de politie afspraken worden gemaakt over de inzet van de politiecapaciteit en wordt de rol van de politie op het gebied van sociale kwaliteit, bijvoorbeeld in samenwerking met de sociale wijkteams afgestemd. Op de niet-geprioriteerde veiligheidsthema's gaat het werk gewoon door ('going concern') en naast de specifieke doelstellingen op de vier thema's is de algemene doelstelling om de veiligheidssituatie minimaal op het huidige niveau te handhaven.

Bij het vergroten en het handhaven van de veiligheid zal een algemene focus op de aanpak zijn:

- het verhogen van de burgerparticipatie;
- het verder versterken van de ketensamenwerking;
- het gericht sturen op basis van informatie (cijfers en analyses);
- het effectiever en doortastender doorpakken.

Het bestuur wil maximaal gebruik maken van de kennis en betrokkenheid van buurtbewoners en ondernemers. Naast het feit dat overheid en burgers niet zonder elkaar kunnen in het werken aan een veilige stad, is het ook belangrijk om een scherpere taakverdeling te maken voor het creëren van veiligheid omdat de financiële middelen beperkt zijn. Dit vraagt om focus en een visie op wat het stadsbestuur zelf doet en op dat waar de maatschappij verantwoordelijkheid draagt en de overheid een faciliterende rol speelt, conform het thema 'van zorgen voor, naar zorgen dat'. Een actieve rol van burgers en ondernemers om veiligheidsrisico's te beperken is hierbij noodzakelijk.

Op basis van dit IVP wordt jaarlijks een uitvoeringsprogramma¹ gemaakt. Daarin worden concrete acties opgenomen en gemonitord om te bezien of de doelstellingen van de veiligheidspartners worden gehaald en hoe (indien nodig) kan worden bijgestuurd. In het lokale driehoeksoverleg wordt op basis van de prioriteiten in het IVP de capaciteitsinzet afgestemd met de politie. Naast de jaarlijkse concrete uitwerking in het uitvoeringsprogramma maakt de Driehoek daarbij gebruik van de veiligheidsmatrix, waarin de acties omschreven worden waar de drie veiligheidspartners gezamenlijk aan gaan werken in het lopende jaar. De acties worden gemonitord in het ambtelijk vooroverleg van de basisteamdriehoek. Dit geeft voor de afspraken tussen politie, gemeente en OM een extra borging. Voorts is afdeling Communicatie bij alle beleidsonderdelen, projecten en acties betrokken.

¹ Het IVP is door de raad vastgesteld en de bijbehorende jaarlijkse uitvoeringsprogramma's worden door het college vastgesteld.

Zaanstad is in vergelijking met de andere G32 gemeenten een relatief veilige gemeente en dat willen we graag zo houden. De inzet van politie en justitie alleen is ontoereikend voor een structurele aanpak van onveiligheid en met name op het gebied van pro-actie en preventie kunnen aanvullende (bestuurlijke) maatregelen een positief effect hebben. De regie op het gebied van integrale veiligheid ligt bij de gemeente.

Artikel 38b van de Politiewet bepaalt dat de gemeenteraad ten minste eenmaal in de vier jaar de doelen vaststelt die de gemeente op het terrein van de veiligheid nastreeft voor de handhaving van de openbare orde en de hulpverlening door de politie. Het Integraal Veiligheidsplan (IVP) omvat deze doelen en dient daarmee als basis voor de afspraken met de politie. De lokale prioriteiten vormen daarbij samen met de landelijke prioriteiten (die de minister vaststelt) de basis voor het meerjarenbeleidsplan van de Eenheid Noord Holland.

Het huidige IVP loopt eind 2014 af en in de periode oktober 2013 - januari 2014 is een veiligheidsanalyse uitgevoerd ter voorbereiding op het integraal veiligheidsplan 2015 - 2018 van de gemeente Zaanstad. De veiligheidsanalyse is gebaseerd op informatie uit:

- het Integraal Veiligheidsplan 2012 - 2014 en de bijbehorende uitvoeringsprogramma's en analyses;
- het lokale Criminaliteits- en Veiligheidsbeeld Zaanstad 2013 (gebiedsscan);
- de Benchmark Veiligheid 2013;
- diverse beleidsnotities van de specifieke thema's.

De informatie is voorts aangevuld met interviews en overleggen met externe veiligheidspartners (Politie, Openbaar Ministerie, VRZW, Omgevingsdienst NZK, Veiligheidshuis en RIEC) en ambtenaren van de gemeente Zaanstad (Maatschappelijke Ontwikkeling, Werk en Inkomen, Personeelszaken, Handhaving, Wijkmanagement, Straattoezicht, Economische Zaken, Planologische Kaders, Openbare Orde en Veiligheid, Realisatie & Beheer en Onderzoek & Statistiek). Inwoners, ondernemers en medewerkers van de gemeentelijke afdeling Straattoezicht zijn via een enquête gevraagd om hun prioriteiten aan te geven.

De Raad is bij het proces betrokken in het Zaanstad Beraad van 13 december 2013 waar het Lokaal Criminaliteits- en Veiligheidsbeeld Zaanstad 2013 (gebiedsscan) werd gepresenteerd en besproken. De gebiedsscan is opgesteld door de politie en bestaat uit een koppeling tussen systeemkennis en straatkennis. De 'harde informatie' (de politiecijfers) uit de systemen wordt gekoppeld aan 'zachte informatie' van onder andere wijkagenten, wijkmanagers, buitengewoon opsporingsambtenaren, medewerkers van woningbouwverenigingen en welzijns-/jeugdwerkers. Zij hebben vanuit hun functie hun eigen perspectief op problemen in hun wijk/buurt en beschikken over informatie die niet uit de systemen te verkrijgen is. Door de koppeling te maken, beoogt de gebiedsscan een goed overzicht te geven van de belangrijkste problemen in de buurt en een onderbouwd inzicht te geven in de diepere achtergronden en mogelijke oorzaken van de problematiek. In het vierde kwartaal van 2014 zal de gebiedsscan 2014 ter bespreking aan de Raad worden voorgelegd en de uitkomsten zullen worden meegenomen in het IVP uitvoeringsprogramma 2015.

Uit de veiligheidsanalyse van januari 2014 blijkt dat Zaanstad in vergelijking met de andere G32 gemeenten relatief veilig blijft. Op veel thema's scoort Zaanstad goed als we het relateren aan het landelijk gemiddelde. Uit de benchmark veiligheid blijkt dat het veiligheidsbeleid effectief is, wel blijkt uit de benchmark dat er op het gebied van jeugdoverlast de komende jaren nog winst te behalen is. Hierbij moeten we echter niet uit het oog verliezen dat het met verreweg de meeste jongeren goed gaat en Zaanstad een plek moet blijven waar jongeren zich kunnen ontwikkelen en ontplooiën.

Ook de veiligheidsbeleving is belangrijk, maar moeilijk beïnvloedbaar. Het verband tussen objectieve veiligheid en de veiligheidsbeleving is niet altijd erg sterk. De beleving van veiligheid wordt door meer factoren beïnvloed dan alleen de werkelijke dreiging. Ook percepties van de eigen kwetsbaarheid, mediaconsumptie en psychische gesteldheid spelen hierbij een rol. Het gevoel van veiligheid wordt wel enigszins vergroot door een goede communicatie van veiligheidgegevens, het besef van verantwoordelijkheid bij degene die het ervaart en het ondernemen van eigen initiatieven om (de dreiging van) onveiligheid tegen te gaan. Dit past geheel in de huidige Zaanse ontwikkeling 'van zorgen voor, naar zorgen *dat*', waarbij de gemeente niet meer vanzelfsprekend als eerste aan zet is.

Het IVP is tot stand gekomen conform de VNG-methode Kernbeleid Veiligheid. Deze onderscheidt in totaal vijf veiligheidsvelden en 22 thema's, die met elkaar het integrale veiligheidsterrein van gemeenten vormen (bijlage 1). Op basis van de in de veiligheidsanalyse 2014 beschreven thema's, de risico's van de betreffende problematiek, de prioriteiten bij ondernemers en bewoners en de mogelijke extra interventies en inzet voor de komende vier jaar, is (in willekeurige volgorde) door de betrokken veiligheidspartners gekozen voor de volgende vier prioriteiten: prioriteit 1. **Sociale kwaliteit**, prioriteit 2. **Objectieve veiligheid**, prioriteit 3. **Jeugd en veiligheid** en prioriteit 4. **Georganiseerde criminaliteit**.

Deze thema's houden het volgende in:

Sociale kwaliteit

De sociale kwaliteit van een buurt, wijk, kern heeft betrekking op de 'intermenselijke relaties' in een buurt tussen bewoners en eventueel andere aanwezige personen. Belangrijke aspecten van de sociale kwaliteit zijn betrokkenheid van bewoners bij de buurt, de kwaliteit van sociale netwerken, de mate van informele sociale controle, e.d. De sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door verschijnselen als woonoverlast, burengerucht, multiprobleemgezinnen/-huishoudens, overlast gerelateerd aan illegale bewoning, drank- en drugsoverlast, overlast van prostitutie en overlast van zwervers. Huiselijk geweld valt onder de high impact crimes.

Objectieve veiligheid

Bij dit thema gaat het om de diverse, veel voorkomende vormen van criminaliteit in de buurt, wijk, gemeente, welke zorgen voor veel onrust en onveiligheidsgevoelens. De impact op de slachtoffers en hun directe omgeving is groot. Onder high impact crimes vallen de delicten woninginbraak, overvallen, straatroof en geweld (waaronder huiselijk geweld en kindermishandeling).

Jeugd en veiligheid

Deze veiligheidsproblematiek, bestaat uit de vier thema's die onder het veiligheidsveld jeugd en veiligheid vallen. Het heeft betrekking op overlast van jongeren, vaak in groepsverband. Ook staan de individuele probleemjongeren centraal, waarbij het gaat om jongeren met meerdere antecedenten – 'veelplegers' – die in bepaalde opzichten de maatschappelijke aansluiting hebben verloren. Verschijnselen die binnen dit thema vallen zijn ook de overlast van alcohol- en drugsgebruik in de openbare ruimte en bijvoorbeeld in het uitgaansgebied/-gelegenheden. Een ander onveiligheidsaspect speelt daarbij ook een belangrijke rol: de gezondheidsrisico's van (overmatig) alcohol- en drugsgebruik.

Georganiseerde criminaliteit

Bij dit thema gaat het om vormen van georganiseerde criminaliteit die zich manifesteren in gemeenten en die in bepaalde mate gebruik (misbruik) maken van gemeentelijke voorzieningen en beschikkingen (waaronder vergunningen en aanbestedingen). Sprake kan zijn van verwevenheid van onder- en bovenwereld en van 'witwassen'. Misdaadbranches die het betreft zijn bijvoorbeeld drugshandel, vastgoedfraude en mensenhandel.

Leeswijzer

In het IVP wordt in hoofdstuk 5 voor elke prioriteit de problematiek, huidige situatie, aanpak en doelen beschreven. De gebruikte algemene indicatoren zijn meetbare fenomenen welke een signalerende functie hebben en een aanwijzing geven over de mate van de problematiek. Het is riskant om op basis hiervan uitspraken te doen, maar een indicator kan wel aanleiding zijn om nader onderzoek te doen. Vervolgens worden de cijfers van de inzet van enkele specifieke middelen vermeld.

Uiteraard willen we dat voor 2018 alle relevante cijfers positief worden beïnvloed. Niet alle cijfers zijn echter rechtstreeks beïnvloedbaar, los van elkaar te interpreteren, noch is voor alle cijfers aan te geven of een stijging of juist daling de insteek is. Gepoogd is met de doelen en de specifieke effectindicatoren een goed handvat te bieden, waar we met elkaar willen staan in 2018.

Per 2015 maakt Amsterdam gebruik van een vernieuwde Veiligheidsindex². Het streven is om ook in Zaanstad deze systematiek te gebruiken; op ambtelijk niveau zijn hier inmiddels stappen toe gezet. In het uitvoeringprogramma 2015 zal hier meer informatie over volgen.

² De Amsterdamse veiligheidsindex is gebaseerd op twee belangrijke informatiebronnen. De eerste bron is de Amsterdamse Veiligheidsmonitor, waarin zo'n 12.000 Amsterdammers hun mening geven over de veiligheid in Amsterdam en in hun buurt. De andere bron betreft politiegegevens over inbraak, diefstal, geweld, overlast, vandalisme, verkeer en drugs in Amsterdam. De index laat zien hoe de veiligheid zich op deze zeven onderdelen ontwikkelt.

Terugblik

In het Integraal Veiligheidsplan Zaanstad 2012 - 2014 is gekozen voor zeven prioriteiten: High Impact Crimes, Jeugdoverlast, Brandveiligheid, Veilig uitgaan, Veilige evenementen, Verkeersoverlast en georganiseerde misdaad. Binnen de ketensamenwerking is de samenwerking verbeterd en verstevigd. Voor 2014 is het laatste uitvoeringsprogramma gemaakt en geeft overall een positief beeld over de veiligheid van Zaanstad. Voor de meeste prioriteiten die zijn gesteld geven de cijfers een dalende of consistente lijn aan. Daarbij is een grote winst dat de betrokken partijen, ook in regionaal verband, elkaar steeds beter weten te vinden en vanuit gezamenlijke belangen en gedeelde verantwoordelijk de overlast en criminaliteit terugdringen. Tevens is met het IVP een start gemaakt met de consistente cyclus om elk jaar een uitvoeringsprogramma met de veiligheidpartners op te maken en zo in gezamenlijkheid focus te houden en acties op te pakken.

De analyse van problematiek en huidige aanpak binnen de vijf veiligheidsvelden van het integrale veiligheidsterrein levert het volgende huidige beeld op:

Veilige woon- en leefomgeving

1. **Sociale kwaliteit (woonoverlast, zwervers, verslaafden) (prio 2015-2018)**

De sociale kwaliteit in Zaanstad komt onder druk te staan door verschijnselen als woonoverlast, burengerucht, multi-probleemgezinnen/-huishoudens, overlast gerelateerd aan illegale bewoning, drank- en drugsoverlast, overlast van prostitutie en overlast van zwervers. Hoewel uit de cijfers (behoudens de drugsoverlast) geen sprake lijkt van een ernstige verslechtering, zal dit probleem gelet op de diverse maatschappelijke ontwikkelingen (transformatie maatschappelijk domein, bezuinigingen) aandacht moeten hebben.

2. **Fysieke kwaliteit (vernieling, graffiti, zwerfvuil)**

De fysieke kwaliteit is in de meeste gevallen op orde, hoewel het ambitieniveau niet gehaald wordt; dan zou het cijfer een 8 moeten zijn. Geen enkele wijk scoort echter lager dan een 7,5. In de woongebieden toont de schoonheidsgraad een licht dalende lijn, maar in de meeste specifieke gebieden is er sprake van een vooruitgang. De trend lijkt dat, alle acties ten spijt, er steeds meer rommel in de openbare ruimte wordt gegooid. Het aantal vernielingen laat wel een dalende trend zien.

3. **Objectieve veiligheid (inbraak, diefstal, geweldsdelicten) (prio 2015-2018)**

De objectieve veiligheid is in zijn geheel relatief³ hoog: Zaanstad is en voelt veilig. Om dit zo te houden, is het van belang dat de huidige aanpak wordt doorgezet. Alle partijen zijn zich er van bewust dat de problematiek integraal moet worden aangepakt en ook steeds meer regionaal gericht moet zijn. Het aantal woninginbraken daalt slechts licht, dat geldt ook voor andere gemeenten. Het aantal overvallen is fors gedaald maar er is wel een stijging van het aantal straatroven te zien. Huiselijk geweld is nog vaak verstopt en is een voedingsbodem voor veel ander geweld.

4. **Subjectieve veiligheid / veiligheidsgevoel**

Subjectieve veiligheid is moeilijk te sturen. Het gevoel van veiligheid gaat niet altijd gelijk op met een stijging van de objectieve veiligheid. Veel externe factoren spelen een rol, waar de gemeente en andere veiligheidspartners geen rol in hebben. Betrokkenheid en verantwoordelijkheid bij burgers, geven mensen al meer het gevoel van veiligheid. Uit de IVM vergelijking met de rest van Nederland komt naar voren dat de inwoners van Zaanstad op bijna alle onderwerpen net iets meer onveiligheid ervaren dan de inwoners in de rest van Nederland.

³ In vergelijking met de G32

Bedrijvigheid en veiligheid

5. Veilig winkelgebied

Het aantal winkeldiefstallen en inbraken blijft na een lichte stijging in de afgelopen jaren in 2013 op een gelijk niveau. Van de bewoners voelt 2.9 % zich vaak onveilig in een winkelgebied, dat percentage ligt 0,7% hoger dan het landelijk gemiddelde, maar blijft een klein percentage. Daarbij is er volop aandacht voor de KVO-W trajecten, deze bevorderen de integrale samenwerking tussen partners, zodat bij problemen adequaat kan worden opgetreden.

6. Veilige bedrijventerreinen

Over het algemeen spelen hier geen grote items, er is een goede samenwerking in KVO-B gebieden. Dit continueren en bezien hoe parkmanagement verder uitgerold kan worden de komende jaren. Het overnachten van vrachtwagens is een aandachtspunt.

7. Veilig uitgaan

Door de politie wordt geen gebruik gemaakt van de registratiecode voor een aantal horeca gerelateerde geweldsincidenten en er is geen jaarverslag van de weekendmeldingen, waardoor er geen recente cijfers met betrekking tot geweld inzichtelijk zijn. Wel is eerder geanalyseerd dat het meeste geweld wat plaats vindt, horecagerelateerd is. De politie heeft de afgelopen jaren fors ingezet op uitgaansgeweld en wil zich in 2014 steeds meer op de repressieve taken richten. Dit en de gewijzigde leeftijdsgrens (en de mogelijke gevolgen daarvan voor verplaatsing drankverbruik van jongeren) en het gesprek over het nieuwe horecaconvenant, zijn belangrijke ontwikkelingen voor 2014.

8. Veilige evenementen

Evenementen binnen Zaanstad kennen momenteel geen veiligheidsproblemen. Organisatoren hebben zich zelfstandig en onder invloed van gemeente Zaanstad ontwikkeld en veiligheid heeft de nodige aandacht (veiligheidsbewustzijn wordt organisatoren bijgebracht en is bij de medewerkers van Zaanstad voldoende aanwezig).

9. Veilig toerisme

Er is geen informatie beschikbaar gekomen over het onderwerp veiligheid en toerisme. Dat betekent dat er geen veiligheidsproblemen zijn of dat deze niet in beeld (kunnen) worden gebracht.

Jeugd en veiligheid

10. Overlastgevende jeugd

In de JGI van oktober 2013 zijn vijf jeugdgroepen aangewezen. Hoewel het aantal meldingen lijkt af te nemen en het aantal jeugdgroepen in aantal en ernst niet toeneemt, is de overlast van jeugd een regelmatig terugkerende problematiek. Dat er minder gemeld wordt, kan ook een gevolg van meldingsmoeheid bij burgers zijn, zij ervaren te weinig (direct) resultaat vanuit de veiligheidspartners. In 2014 wordt de huidige JNO structuur geëvalueerd en onder andere de optie bekeken om niet wijk- maar vraaggericht te werken. Op deze manier kan kennis en ervaring nog effectiever ingezet worden.

11. Criminele jeugd en probleemjongeren

Zaanstad is niet bekend met criminele jeugdgroepen, wel leert ervaring uit buurgemeenten dat de huidige groep zich tot criminele groep kan ontwikkelen. Een effectieve aanpak op de lichtere groepen is hiervoor essentieel. Opgemerkt dient te worden, dat een criminele groep, een groep kan zijn die moeilijk 'zichtbaar' is, omdat zij niet zozeer overlast voor de bewoners en wijk veroorzaken, maar zich specifiek richt op het in groepsverband uitvoeren van criminele activiteiten. Het totaal aantal verdachten (vanaf 12 jaar) van misdrijven in Zaanstad is in vier jaar tijd met 28% gedaald.

12. **Jeugd, alcohol en drugs**

Hoewel er geen recente cijfers beschikbaar zijn, zal (*moet*) het alcohol- en drugsgebruik onder jeugd altijd een punt van zorg en aandacht blijven, met als extra aandachtspunt de mogelijke gevolgen van de wijziging van de leeftijdsgrenzen per 01-01-2014 (thuis indrinken en de zogenaamde zuipketens).

13. **Veilig in en om school**

De afgelopen jaren hebben de scholen, politie, gemeente en Halt in Zaanstad samengewerkt wanneer de veiligheid in en om school in het geding was. We willen deze samenwerking continueren en waar nodig verbeteren. Daartoe is het bestaande convenant geactualiseerd. We staan voor nieuwe uitdagingen, waarvan de communicatie via sociale media er één van is.

Fysieke veiligheid

14. **Verkeersveiligheid**

Overall is het beeld, ondanks de onderregistratie, dat de problematiek rondom verkeersveiligheid beheersbaar is. Wel kunnen bezuinigingsmaatregelen op den duur een minder gunstig effect hebben. Door bezuinigingen bijvoorbeeld op de gladheidbestrijding of het onderhoud van de openbare ruimte (wegen) kan het aantal verkeersongevallen gaan toenemen. Voor 2014 ligt de aandacht specifiek op fietsongevallen.

15. **Brandveiligheid**

Overall is het beeld dat de problematiek rondom brandveiligheid beheersbaar is, hoewel er recentelijk een aantal forse branden heeft plaatsgevonden. Per 1 januari 2014 is de brandweer geregionaliseerd in de VRZW. Daarmee is 2014 voor de brandweer een overgangsjaar. Ingezette projecten zullen doorgaan, maar accentveranderingen kunnen plaatsvinden.

16. **Externe veiligheid**

Het ontbreken van een extern veiligheidsbeleid, de risico's die bedrijven zonder actuele (milieu)vergunning vormen en het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, vormen momenteel de hoofdlijnen van de problematiek in Zaanstad. De samenwerking tussen gemeente en de VRZW verloopt goed. Met de Omgevingsdienst worden samenwerkingafspraken gemaakt met betrekking tot externe veiligheid.

17. **Vorbereiding op rampenbestrijding**

Zaanstad is de grootste gemeente binnen de veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland en de gemeente met de meeste risico's. Het gaat daarbij om risicodragende bedrijven in de eigen gemeente (gevaarlijke stoffen, cacao), en om risico's van buitenaf: in het Noordzeekanaal- en westelijk havengebied en door de nabijheid van luchthaven Schiphol. Risicobeheersing behelst het voorkomen en beperken van veiligheidsrisico's. De gemeente wordt hierin geadviseerd door zowel de Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland als de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Het is belangrijk om tot een goede (betere) onderlinge samenwerking en afspraken te komen, zodat voor de gemeente duidelijk(er) wordt wat ze van beide partijen mag verwachten. Vanuit de VRZW zal naast de reguliere taken het accent liggen op de verantwoordelijkheidstoedeling en risicocommunicatie: burgers bewust laten worden van risico's, hun eigen verantwoordelijkheid daarin en hoe zij zich in geval van crises en rampen zelf kunnen redden ('de verantwoordelijke burger'). Een thema wat volop in beweging is en waar een verdere doorontwikkeling zal plaats vinden.

Integriteit en veiligheid

18. **Polarisatie en radicalisering**

Het aantal ingediende discriminatiezaken is de laatste jaren stabiel, wel is er sprake van verharding. Er zijn geen groepswijze of georganiseerde plegers en geen groepen die structureel slachtoffer

zijn. Vanuit de politie en OM is aangegeven dat polarisatie en radicalisering op dit moment in Zaanstad geen grote bedreiging vormen. De NVU (Nationale Volks Unie) is wel een punt van aandacht en zorg.

19. Georganiseerde criminaliteit

Vanuit de politie en OM is aangegeven dat (hoewel er in Zaanstad op dit moment geen sprake is/likt van een ernstige georganiseerde criminaliteit) dit thema, mede gelet op Nationale en Europese ontwikkelingen, blijvend gemonitord moet worden en steeds beter in beeld moeten worden gebracht. Op het gebied van signalering is nog veel te winnen; daar is nog een lokale slag te slaan.

20. Veilige Publieke Taak

Geweld tegen ambtenaren komt veelvuldig voor, maar wordt vaak niet gemeld. Het registratiesysteem zal dit voor 2014 beter in kaart kunnen brengen. Naast de steeds meer op straat surveillerende BOA's, brengt ook de komst van de sociale wijkteams in 2014 extra zorg op dit gebied met zich mee, juist omdat daar veel persoonlijk contact is met burgers (huisbezoeken) en burgers steeds meer op hun eigen kracht en verantwoordelijkheid worden gewezen.

21. Informatieveiligheid

Zaanstad is als pilot gemeente van het IBD (Informatie Beveiligingsdienst) één van de voorlopers op het gebied van informatieveiligheid. Ondanks alle inspanningen wordt vertrouwelijke informatie nog naar buiten gebracht. Deze ongewenste informatieverspreiding (bewust of onbewust) zal de komende jaren nog meer aandacht krijgen door het professionaliseren van digitale vaardigheden van personeel, het tegen gaan van cybercrime en onbevoegde aanwezigheid van personen in de gemeentelijke gebouwen, beveiliging van mobiele apparatuur, classificatie van informatie en vastlegging van kennis.

22. Ambtelijke en bestuurlijke integriteit

In 2013 is "de stand van de integriteit in Zaanstad" in kaart gebracht. Zaanstad heeft in relatief korte tijd veel bereikt. Verdieping van de bewustwording en kennis is nodig en kan worden bereikt door de komende tijd meer ervaring op te doen en in alle lagen van de organisatie vaker een moreel leeroverleg te houden.

In de begroting 2014-2017 van Zaanstad is in de veiligheidsvisie, voor wat betreft openbare orde, aangegeven:

'Zaanstad is een stad die veilig is en veilig voelt. Daarbij gaat het niet alleen om zaken die vanuit de gemeente worden geregeld, maar ook over de rol die burgers en bedrijven zelf kunnen spelen. Het doel is om de veiligheidsbeleving te vergroten door het besef van verantwoordelijkheid daarvoor te laten groeien.'

In de organisatievisie 2017 is voorts bepaald dat:

'In de zorg voor veiligheid ligt het accent van de gemeentelijke rol in het op orde houden van basisvoorzieningen. We blijven gericht investeren in maatschappelijke bijdragen aan de ontwikkeling van de stad. Zo betrekken we inwoners en bedrijven bij het op peil houden van de kwaliteit van onze leefomgeving.'

Meer en meer zullen bewoners in hoge mate medeverantwoordelijk zijn voor hun eigen veiligheid. Van hen mag dus worden verwacht dat zij actief bijdragen om hun eigen veiligheid te vergroten. Zaanstad wil bij het handhaven van de veiligheid maximaal gebruik maken van de kennis en betrokkenheid van buurtbewoners en ondernemers. Zowel in preventieve zin (bijvoorbeeld door geen waardevolle spullen in de auto te laten liggen of door geen ramen en deuren van de woning open te laten staan) als in het leveren van een bijdrage in de informatievoorziening van politie (bijvoorbeeld door alert te zijn en verdachte situaties te melden). Niemand kent de buurt immers beter dan de eigen buurtbewoners. Opvoeders en docenten spelen op hun beurt een eerste belangrijke rol tegen het afglijden van jongeren naar sociaal of zelfs crimineel gedrag. Naast het feit dat overheid en burgers niet zonder elkaar kunnen in het werken aan een veiligere stad, is het ook belangrijk om een scherpere taakverdeling te maken voor het creëren van veiligheid omdat de financiële middelen beperkt zijn.

Naast het vergroten van de burgerparticipatie, zal de komende jaren worden ingezet op het verder versterken van de ketensamenwerking en het gericht sturen op basis van informatie (cijfers en analyses). Vervolgens zal daarop door de veiligheidspartners effectiever en doortastender moeten worden doorgepakt. De structuur en opzet van de verschillende aanpakken is in Zaanstad op orde⁴, maar er valt nog wel een slag te slaan in het maken van duidelijke (SMART) afspraken tussen de veiligheidspartners en het elkaar aanspreken op gemaakte afspraken en behaalde resultaten.

Sociale wijkteams

In het "Perspectief op de Sociale Wijkteams 2015" is vastgesteld dat het signaleren en aanpakken van (jeugd)overlast een functie van het Sociale Wijkteam (SWT) is, omdat zij de ogen en oren hebben in de wijk. Hiermee is naast sociale problematiek, ook overlast en veiligheid een thema binnen het SWT, wat met name een rol speelt bij de aanpak van de sociale veiligheid en jeugdoverlast.

De politie (wijkagenten), die geen deel uit maakt van een SWT, hebben van oudsher een belangrijke rol in de veiligheid in de wijk op het gebied van:

- Signaleren
- Adviseren
- Netwerk opbouwen

Een actieve en effectieve samenwerking is hierbij van belang en een strategisch aandachtspunt is het aantal beschikbare wijkagenten en de ruimte die zij krijgen om hun werkzaamheden in de wijken uit te voeren. Partijen zullen hier met elkaar afspraken over maken en de (regionale) driehoek heeft de mogelijkheid om in het beleidsplan specifiek taken voor (en de verdeling van) wijkagenten op te nemen.⁵

Proces

Het wetsvoorstel dat gemeenteraden expliciet verplichtte om ten minste eenmaal in de vier jaar een Integraal Veiligheidsplan vast te stellen, is ingetrokken. Minister Opstelten van Veiligheid en Justitie besloot het wetsvoorstel in te trekken omdat inmiddels negentig procent van de gemeenten over een integraal

⁴ Benchmark Veiligheid G32

⁵ Artikel 39 politiewet

veiligheidsplan beschikt: *“De noodzaak om het vaststellen als een wettelijke verplichting vast te leggen, is daarom niet noodzakelijk.”* Opstellen benadrukt dat het vaststellen van een veiligheidsplan een goede zaak is: *“Ik juich het toe dat gemeenten onder meer langs deze weg invulling geven aan hun verantwoordelijkheid inzake integrale veiligheid”*.

Daarbij is er al een algemene wettelijke verplichting voor de gemeenteraad om ten minste eenmaal in de vier jaar de doelen vast te stellen die de gemeente op het terrein van de veiligheid nastreeft voor de handhaving van de openbare orde en de hulpverlening door de politie⁶. Het IVP omvat deze doelen en dient daarmee als basis voor de afspraken met de politie, die optreedt onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag. Afstemming en het maken van afspraken in driehoeksverband is daarbij essentieel en het IVP biedt de basis voor deze afspraken.

Op basis van de veiligheidsanalyse 2014 heeft in januari 2014 een ambtelijke/bestuurlijke prioriteitsessie plaatsgevonden. Daarin is de keuze gemaakt voor de vier prioriteiten, enkele overwegingen:

- De aanpak van vele thema's is goed op orde en doorgaan op de ingeslagen weg is daar voldoende, niet direct extra impuls vereist.
- De overlast, de bestaande problemen en de uitingen/gevolgen van de crisis hebben invloed op de sociale kwaliteit.
- Aantasting van de objectieve veiligheid heeft veel impact op mensen en de overheid heeft een klassieke rol in de aanpak.
- Aanpak jeugdoverlast kan effect hebben op andere veiligheidsvelden en betreft niet alleen de overlast maar er moet ook aandacht zijn aan de voorkant. Alcohol en jeugd, met name met oog op de wetswijziging, is altijd een punt van aandacht en zorg.
- De georganiseerde criminaliteit betreft met name de vastgoedsectorproblematiek, de gokproblemen en Zaanse ligging in de nabijheid van Amsterdam (uitvalsplek). Georganiseerde criminaliteit wordt niet direct op straat gezien maar de gevolgen daar van wel.

Aangegeven is dat partijen elkaar moet kunnen aanspreken op de vier prioriteiten die hier gekozen zijn. Alle aanwezige partners geven aan dat zij achter de gekozen prioriteiten staan en er aan mee zullen werken.

⁶ Artikel 38b van de Politiewet

5 Prioriteiten

5.1 Sociale kwaliteit

De sociale kwaliteit van een buurt heeft betrekking op de intermenselijke relaties in een buurt, tussen de bewoners en eventueel andere aanwezige personen. Belangrijke aspecten van de sociale kwaliteit zijn betrokkenheid van bewoners bij de buurt, de kwaliteit van sociale netwerken, de mate van informele sociale controle, e.d. De sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door verschijnselen als woonoverlast, burengerucht, multiprobleemgezinnen/-huishoudens, overlast gerelateerd aan illegale bewoning, drank- en drugsoverlast, overlast van prostitutie en overlast van zwervers.

Algemeen

In Zaanstad wonen 150.000 mensen, er zijn bijna 64.000 huishoudens en circa 3.300 mensen ontvangen een bijstandsuitkering⁷. Er is sprake van 9% werkloosheid⁸ en het opleidingsgemiddelde is iets lager dan in Nederland als geheel. Er zijn drie coffeeshops met een horeca exploitatievergunning, het huidige coffeeshopbeleid biedt geen mogelijkheid op uitbreiding. Er was één bordeel in Zaanstad welke eind 2013 gesloten is en er is één sexinrichting waarmee het huidige beleid mogelijkheden biedt voor nog drie sexinrichtingen en een escortbedrijf.

Relevante partners

- Gemeente
- Politie
- Openbaar Ministerie
- GGD
- Brijder Verslavingszorg
- Reclassering (Actief Talent)
- Leger des Heils

Recente ontwikkelingen

- Het aantal inwoners van Zaanstad groeit.
- In 2013 is de "Wet Meldcode" van kracht geworden. Deze wet bevordert dat professionals vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling melden bij de instanties.
- Persoonlijke sociale gevolgen van de economische crises.
- Besluit tot de komst van de Penitentiaire Inrichting.
- Bezuinigingen bij gemeente en partners.

Wat doen we al (highlights)

- GGD bemoeizorg, voortgezet in meldpunt bijzondere zorg.
- Schoon, heel en veilig dagen.
- Ontwikkeling gemeentelijk team vangnet overlast en opvang.
- Nazorg ex-gedetineerden.
- Doorontwikkeling ZSM aanpak door OM.
- Uitbreiding alcoholvrije zones in de openbare ruimte.
- Toepassen gebieds-/verblijfsverbod gemeentewet/APV.
- Buurtbemiddeling.
- Herinrichting en doorontwikkeling Veiligheidshuis.
- Inloop/activering veldwerk Brijder en Actief Talent.
- Monitoring veiligheidsgevoelens.
- Opzetten/doorontwikkeling van de sociale wijkteams (SWT's).

⁷ WWB, januari 2014.

⁸ Aantal niet-werkende werkzoekenden ten opzichte van de totale potentiële beroepsbevolking, december 2013

Overwegingen

- Eén van de bekende doelgroepen die verantwoordelijk is voor een aanzienlijk deel van de criminaliteit en overlast, valt onder de noemer veelplegers. Die doelgroep bestaat met name uit verslaafden en zij beïnvloeden de leefbaarheid en veiligheid negatief.
- Betrokkenheid van en in de buurt verhoogt de sociale kwaliteit (buurtbarbecue/burgerparticipatie).
- Uit de IVM blijkt dat de Zaanse bevolking gemiddeld iets minder tevreden is over de inzet van de politie en de gemeente dan de inwoners in de overige G32 gemeenten. In combinatie met de verhoging van de burgerparticipatie is het van belang goed te communiceren waar de politie en gemeente wel hun inzet leveren en waar zij er voor zorgen dat burgers en ondernemers kunnen participeren.
- Verloedering leidt tot meer verloedering en kan leiden tot onveiligheidsgevoelens.
- Uit de benchmark veiligheid 2013 kwam naar voren dat ten aanzien van de input, de onderdelen beleid en maatregelen goed op orde zijn, alleen op de thema's 'vermogenscriminaliteit' en 'woonoverlast' is er verbetering mogelijk. Het aspect 'interactiviteit' (van beleid, planvorming, maatregelen) op meerdere veiligheidsthema's laat een minder gunstige score zien. Op deze terreinen valt dus nog winst te behalen.

Focus op hoofdlijnen

- Focus op beperken van woonoverlast en overlast tengevolge van drugs- en alcoholgebruik en van gestoorde personen.
- In 2014 worden de sociale wijkteams (SWT) uitgebreid. Sociale wijkteams zijn er voor alle inwoners van Zaanstad die ondersteuning nodig hebben op sociaal maatschappelijk terrein en die dat (tijdelijk) op eigen kracht niet kunnen.
- In het "Perspectief op de Sociale Wijkteams 2015" is vastgesteld dat het signaleren en aanpakken van (jeugd)overlast een functie van het Sociale Wijkteam (SWT) wordt, omdat zij ogen en oren hebben in de wijk.
- De wijkagenten positioneren zodat zij op effectieve wijze kunnen adviseren en samenwerken met de SWT op het gebied van overlast en veiligheid.
- Waar nodig actieplan 'Treiteraangepak' volgen (interventieladder).
- Rol van de wijkmanager versterken, de wijkmanager analyseert de ontwikkelingen in de wijk en regisseert de acties, samen met bewoners en organisaties in de wijk, met als doel de wijk te verbeteren.
- Opstellen OGGZ Monitor; in kaart brengen van 'zorgmijders' om mogelijk vroegtijdig te kunnen ingrijpen.
- Totstandkoming wijkoverschrijdend overlastteam.

Sociale kwaliteit in cijfers

Indicator	Bron	2010	2011	2012	2013	trend
Algemene indicatoren⁹						
Burenruzie	Driehoek ¹⁰	267	277	224	239	stijging
Instroom cliënten/ verslaafden	Brijder waarvan nieuw	693 371	727 378	694 374	nb nb	daling
Aantal daklozen (incl. gebruikers sociaal pensioen)	Daklozentelling	201 ¹¹¹²	nb	174	nb	daling

⁹ De gebruikte algemene indicatoren zijn meetbare fenomenen welke een signalerende functie hebben en een aanwijzing geven over de mate van de problematiek. Het is riskant om op basis hiervan uitspraken te doen, maar een indicator kan wel aanleiding zijn om nader onderzoek te doen.

¹⁰ De Driehoeks monitor, betreft politiecijfers over specifiek geselecteerde onderwerpen, die structureel in de Driehoek worden besproken.

¹² Meting van 2008, om de vier jaar.

Aantal dakloze jongeren	Daklozentelling	nb	nb	70	nb	-
Handel en vervaardigen softdrugs	Driehoek	77	122	100	146	stijging
Drugsoverlast	Driehoek	59	71	144	164	stijging
Incidenten overlast zwervers	VNG-BVH	43	79	90	40	daling
Incidenten overlast gestoord/overspannen persoon	Driehoek	303	465	435	386	daling
Ervaren sociale overlast	IVM ¹³			14,2%	13,5% ¹⁴	daling
Tevredenheid functioneren politie eigen buurt (% tevreden)	IVM			21,8%	23,1% ¹⁵	stijging
Tevredenheid functioneren gemeente op L en V (% zeer tevreden)	IVM			33,3%	28,7% ¹⁶	daling
Woonoverlast/burengerucht en relatieproblemen	VNG-BVH	992	1095	1238	1287	stijging
Geluidsoverlast overig	Driehoek	554	640	788	886	stijging
Aantal meldingen MOB ¹⁷	MO		356	361	421	stijging
Aantal meldingen TBZ/MBZ ¹⁸	MO		68	84	77	daling
Middelen/inzet						
Aantal BOPZ opnames (IBS)	Khonraad	59	64	45	49	minder
Aantal ISD's (maatregel inrichting stelselmatige plegers)	OM	3	7	5	0	minder
Zaken bij buurtbemiddeling	OOV	253	259	253	283	meer
Aantal aanvragen bij schuldhulpverlening	O&S	Info volgt				

Doelen en meetindicator

Sociale veiligheid

Doelen:

- Verbeteren van de sociale kwaliteit op het gebied van overlast van drugs en alcohol, zwervers, gestoorde personen en woonoverlast.
- Positief maatschappelijk effect.

Meetindicator	2010	2012	2013	Streefwaarde 2018
Totaal sociale kwaliteit conform VNG BVH model ¹⁹	1427	1849	1869	1500

¹³ Jaarlijkse veiligheidsmonitor van het MVJ, Nationale politie, gemeenten en CBS, het gaat in de IVM om ervaringen en beleving van burgers, niet om registratie van de politie.

¹⁴ Ter vergelijking met de G32 2013: 12,3%

¹⁵ Ter vergelijking G32 2013: 26,9%

¹⁶ Ter vergelijking G32 2013: 37,7%

¹⁷ Meldpunt overlast en bemoeizorg

¹⁸ TBZ is team bemoeizorg (tot 01-07-2013) voor complexe problematiek

Per 01-07-2013 MBZ (meldpunt bijzondere zorg)

¹⁹ Bevat de belangrijkste incidenten zoals burenruzie, huiselijke twist, geluidshinder overig, overlast tgv zwervers, drugs, overspannen personen en overige drugsdelicten (1.1)

5.2 Objectieve veiligheid

Bij dit thema gaat het om de diverse, veelvoorkomende vormen van criminaliteit in de buurt, wijk, gemeente; welke zorgen voor veel onrust en onveiligheidsgevoelens. De impact op de slachtoffers en hun directe omgeving is groot. Onder high impact crimes vallen de delicten woninginbraak, overvallen, straatroof en geweld (waaronder huiselijk geweld en kindermishandeling).

Relevante partners

- Gemeente (OOV, HH, MO)
- Politie
- Openbaar Ministerie, Halt
- GGD
- Veiligheidshuis
- Advies- en meldpunt KM

Recente ontwikkelingen

- Nationale Politie
- Doorontwikkeling Veiligheidshuis
- ZSM aanpak Openbaar Ministerie (inclusief gedragsaanwijzing)

Wat doen we al (highlights)

- Casus aanpak veelplegers in Veiligheidshuis.
- Nazorg ex-gedetineerden.
- Donkere dagen offensief.
- Burgernet.
- Participatie Taskforce HIC op eenheidsniveau.
- KVO trajecten.
- Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW).
- Heling aanpak, met het Digitaal Opkopers Register (DOR).
- Top x aanpak op overvallen.

Overwegingen

- Het belang van regionale samenwerking in beleidsontwikkeling én uitvoering (voorkomen van waterbedeffect).
- Er is een positieve ontwikkeling op overvallen ingezet, succes op woninginbraken blijft nog achter.

Focus voor 2015-2018

- Doorontwikkeling niet-justiële THV trajecten, ook bij kindermishandeling. Door beter in kaart te brengen en vroegtijdig te signaleren en in te grijpen bij huiselijk geweld; onder andere door uitbreiding aantal (pre) THV's, zal op termijn een daling van het HG plaatsvinden.
- Doorontwikkeling ZSM aanpak (zoals gedragsaanwijzingen/mediation pleger/slachtoffer (indien het delict zich hiervoor leent en beide partijen hier voor openstaan).
- Focus op hotspots (gerichte interventies).
- Nog meer betrekken van burgers en ondernemers (KVO/ogen en orenproject/burgernet).
- Landelijke prioriteiten van de politie staan ook op HIC.
- Doorontwikkeling persoonsgerichte aanpak door veiligheidshuis (bijvoorbeeld ook aanlopen veelplegers).
- Inzet van het THV in situaties van kindermishandeling. Het betreft een andere werkwijze, waarbij in acute situaties van kindermishandeling de focus wordt verlegd van het uit huis plaatsen van het kind (slachtoffer) door Bureau Jeugdzorg naar het uit huis plaatsen van de pleger via een huisverbod. Dit biedt voor het kind een stabielere omgeving waar het verdere zorgtraject kan worden opgestart. Het vraagt een verhoging van de inzetcapaciteit en kennis van de politie (uitvoerder van het THV).

- Preventief inzetten van het THV, in situaties met dreiging van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het gaat, conform de beleidsmatige voornemens uit de evaluatie van het THV over 2011 - 2012, om de ontwikkeling naar niet-justitiële THV-trajecten. Er is dan geen volgend geweldsincident meer nodig om een THV te kunnen opleggen: in bekende huiselijk geweldsituaties kan zonder nieuwe escalatie een RIHG worden ingevuld en eventueel een THV worden opgelegd.
- De politie heeft al langere tijd een actieve rol waar het gaat om huiselijk geweld in brede zin: van kinder- tot ouderenmishandeling en seksueel geweld. Dit is benoemd tot prioritair delict waarvoor binnen de politieorganisatie een speciale functionaris verantwoordelijk is. In het kader van huiselijk geweld maakt de politie onderdeel uit van een netwerkorganisatie met professionals die (voor een deel) ook deel uit maken van het SWT. De wijkagenten zullen een rol vervullen in relatie tot de SWT's maar zullen geen deel uitmaken van het structurele netwerk van de SWT's of de overlegvormen bijwonen.

Objectieve veiligheid in cijfers

Indicator	Bron	2010	2011	2012	2013	trend
Algemene indicatoren²⁰						
Overvallen	Driehoek	38	41	18	11	daling
Straatroof	Driehoek	70	58	42	66	stijging
Diefstal/inbraak woning	Driehoek	552	525	550	579	stijging
Openlijke geweldpleging (personen)	Driehoek	29	29	32	17	daling
Bedreiging	Driehoek	411	389	373	385	stijging
Mishandeling	Driehoek	707	692	654	543	daling
Misdrijven Huiselijk Geweld ²¹	Driehoek	332	320	361	332	daling
Aantal unieke telefonische contacten Steunpunt huiselijk geweld ²²	SHG/GGD	210	296	363	454 ²³	stijging
Aantal politie meldingen bij het Steunpunt Huiselijk Geweld	SHG/GGD		1296	1322	1168	daling
Middelen/inzet						
Aantal RIHG's	MO/GGD/JZ	33	38	53	61	meer
Aantal opgelegde huisverboden	MO/GGD/JZ	29	32	39	45	meer
Aantal verlengingen	MO/GGD/JZ	47%	37%	32%	40%	meer

²⁰ De gebruikte algemene indicatoren zijn meetbare fenomenen welke een signalerende functie hebben en een aanwijzing geven over de mate van de problematiek. Het is riskant om op basis hiervan uitspraken te doen, maar een indicator kan wel aanleiding zijn om nader onderzoek te doen.

²¹ De term 'huiselijk geweld' verwijst naar de relatie tussen plegger en slachtoffer. Er is vaak sprake van een machtsverschil, waarbij het slachtoffer afhankelijk is van de plegger. Het gaat om lichamelijke, seksuele en psychische vormen van geweld zoals: kindermishandeling, ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld, partnergeweld en ex-partnergeweld in alle verschijningsvormen, ook psychische mishandeling en stalking.

²² Het aantal unieke bellers is het aantal mensen/organisaties die belt met het Steunpunt. Voor een groot deel betreft dit burgers uit de regio, daarnaast instellingen in verband met meldcode (geen dubbelingen).

²³ t/m november 2013.

Aanmeldingen Burgernet Zaanstad	Burgernet		109	5656	8669	Stijging
Ophelderingspercentage Politie ZW ²⁴	Woninginbraken	50%	53%	52%	51%	Daling
	Straatroven	29%	36%	37%	33%	Daling
	Overvallen	41%	44%	90%	50%	Daling
	Geweld	72%	77%	80%	80%	Gelijk

Doelen en meetindicatoren

Objectieve veiligheid

Doelen:

- Afname van de high impact crimes
- Optimalisering regionale en ketensamenwerking

Meet indicator	2010	2012	2013	Trend 2013 t.o.v. 2010 in %	Streefdaling 2018
Overvallen	38	18	11	-/- 71%	50%
Straatroof	70	42	56	-/- 20%	20%
Diefstal/inbraak woning	552	550	579	+ 5%	10%
Openlijke geweldpleging	29	32	17	-/- 41%	50%
Misdrijven huiselijk geweld	332	361	332	0%	10%
Gemiddelde daling van de 5 HIC				-/-25%	-/-25%

²⁴ Betreft cijfers over Zaanstreek-Waterland. Zaanstad 2013 resp. 7,2%, 37%, 46,2% en 82%.

5.3 Jeugd en veiligheid

Deze veiligheidsproblematiek heeft betrekking op overlast van jongeren, vaak in groepsverband. Ook staan de individuele probleemjongeren centraal, waarbij het gaat om jongeren met meerdere antecedenten – ‘veelplegers’ – die in bepaalde opzichten de maatschappelijke aansluiting hebben verloren. Verschijnselen die binnen dit thema vallen, zijn ook de overlast van alcohol- en drugsgebruik in de openbare ruimte en in het uitgaansgebied/-gelegenheden, daarbij spelen ook de gezondheidsrisico's van (overmatig) alcohol- en drugsgebruik een belangrijke rol. Jeugd kan veroorzaker en/of slachtoffer zijn van onveiligheid; thuis, in de buurt, bij het stappen maar ook op school. Mogelijke veiligheidsproblemen op en rond scholen zijn pesten, geweldpleging, diefstal, overlast (voor omwonenden), vernielingen en verkeersonveiligheid.

Algemeen

In Zaanstad wonen 150.000 mensen, waarvan ruim 33.000 jonger dan 18 jaar (ongeveer 10.500 jongeren tussen de 12-17 jaar en ruim 8.500 in de categorie 18-22 jaar), dat is 12,7% van de gehele Zaanse bevolking). Daarnaast zijn er 700 ingeschreven als niet werkende werkzoekende en hebben er 170 een ww-uitkering.

Het onderwerp jeugd is als volgt onderverdeeld binnen de gemeente Zaanstad:

- Ambulante jeugdzorg → Jeugdteams
- Preventief jongerenwerk → Dock/Welsaen/SWT
- Jongerenoverlast → SWT/JNO/VH

Relevante partners

- Gemeente (MO, HH, OOV, Wijken, onderhoud en beheer, onderwijs)
- Hoofdaannemer Sociale wijkteams en jeugdteam
- Politie
- Openbaar Ministerie
- Halt
- Jeugd welzijn organisaties
- Onderwijsinstellingen
- Sportclubs/supermarkten/buurthuizen
- Veiligheidshuis
- GGD
- Verslavingszorg (Brijder)
- Horecaondernemers

Recente ontwikkelingen

- Decentralisaties van de jeugdzorg.
- Nationale politie.
- Doorontwikkeling van de jeugdteams.
- Tot standkoming van sociale wijkteams.
- Bezuinigen op preventief jeugdwerk.
- Per 01-01-2014 verhoging leeftijdsgrens voor het nuttigen van alcohol naar 18 jaar (DHW).
- Sinds 2013 ligt de regie op de aanpak voor criminele jeugdgroepen bij de gemeente (niet meer bij OM).
- Naar verwachting zal per 01-04-2014 het adolescentenstrafrecht ingevoerd worden²⁵.

Wat doen we al (highlights)

- In kaart brengen groepen middels JGI's.
- Straathoekwerk (buurtregisseurs).

²⁵ Per 1 april 2014 kan het jeugdstrafrecht worden toegepast voor jongeren tot 23 jaar. Daarnaast kunnen jongeren vanaf 16 jaar dan volgens het volwassenenstrafrecht worden berecht. De kern van de wetwijziging is dat meer rekening gehouden wordt met de ontwikkelingsfase van de dader als het gaat om adolescenten in de leeftijd van 16 tot 23 jaar.

- Buurtbemiddeling.
- Extra handhaving op leeftijdsgrens 18 jaar in DHW.
- Uitbreiding live cameratoezicht horeca concentratiegebied.
- Uitbreiding alcoholvrije zones voor 18plus.
- Opleggen gebiedsontzeggingen (APV).
- Uitvoeren convenant veilig in en om school in Zaanstad.
- Integrale aanpak via JNO's en VH.

Overwegingen

- Uit onderzoeken is naar voren gekomen dat de meeste en zwaarste criminaliteit wordt gepleegd door jongeren die al op jonge leeftijd antisociaal gedrag vertonen, de nadruk moet liggen op vroegtijdig en snel ingrijpen wanneer een jongere in de fout gaat of dreigt te gaan.
- Uit de KLPD-analyse 'verdachten in Zaanstad 2013' blijkt dat het aantal jeugdige verdachten in Zaanstad afneemt, in vergelijking met de G32 gemeenten heeft Zaanstad een kleiner aantal jeugdige verdachten.
- Ketenpartners werken samen in de aanpak van hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen in de groepsaanpak.
- Uit de benchmark Veiligheid 2013 volgt dat Zaanstad minder goed scoort op het veiligheidsthema Jeugd en overlast. Aangegeven wordt dat dit bij uitstek een veiligheidsveld/-thema is waar 'slimme' samenwerking met interne en externe partners van groot belang is; het dossier kent dermate veel aspecten en potentieel betrokken actoren dat strategische overview en daarop gebaseerd tactisch handelen van groot belang is.
- Gesignaleerd wordt dat in grote steden blijkt dat een aanzienlijk deel van de jongeren die het verkeerde pad op gaan, licht verstandelijk beperkt zijn waarbij reguliere gedragsinterventies onvoldoende aansluiten op deze doelgroep. Daarnaast kampen veel van deze jongeren met psychosociale en soms psychiatrische problemen, die versterkt worden door het gebruik van alcohol en drugs. Bij sanctionering moet daarom een combinatie van straf en zorg centraal staan. Ook voor Zaanstad kan dit een punt van onderzoek en aandacht zijn, wellicht in de vorm van een Top 100.

Focus voor 2015-2018

- De benchmark veiligheid geeft geen daadwerkelijke acties aan hoe we de aanpak op het thema jeugd in de praktijk kunnen verbeteren en er worden geen best practises van andere gemeenten genoemd. Daarom blijft de vraag openstaan waarom het item 'Jeugd in Zaanstad' in verhouding minder scoort: uit de cijfers blijkt immers een positieve trend. Is dit het aantal meldingen van overlast/crimineel handelen of het aantal jeugdgroepen? Zijn er relatief meer notoire klagers in Zaanstad? Is de Zaanse verhouding jeugd/volwassenen anders? In de rapportage zijn de vergelijkende cijfers met de andere gemeenten en ook de essentie van de problematiek niet opgenomen. Tevens wordt niet aangegeven wat een goed scorende gemeente effectiever/beter/anders doet dan Zaanstad (best practises). In die zin kunnen we met dit rapport onze aanpak van en inzet op integrale veiligheid moeilijk vergelijken of verbeteren. Voor de komende periode zal hier met de partners een verdiepende analyse op gemaakt moeten worden, waarna - zo mogelijk - in het uitvoeringsprogramma 2015 concrete acties benoemd zullen worden (mede met betrekking tot best practises van andere gemeenten).
- Handelen conform de afspraken zoals gemaakt in het convenant "veiligheid in en om de school in Zaanstad" ondertekend door gemeente, politie, de VO-scholen inclusief het ROC, het OM en HALT. Scholen en bureau leerplicht, worden nadrukkelijk betrokken bij het jeugd- en veiligheidsbeleid van Zaanstad.
- In de SWT's vindt de basisaanpak voor jeugdgroepen plaats, waarbij een vergroting van de rol van plegers moet plaatsvinden en ook broertjes en zusjes (preventief) betrokken moeten worden (systeemaanpak).
- Het Jongeren Netwerk Overleg (JNO) wordt doorontwikkeld en blijft zich richten op de groepsaanpak van overlastgevende groepen jongeren. Om effectief te kunnen doorverwijzen, moeten heldere en eenduidige afspraken gemaakt worden met daarin meegenomen de rol van de

tweedelijnspartners. In ernstige gevallen vindt doorverwijzing naar het Veiligheidshuis plaats, waar een combinatie van straf en zorg plaatsvindt.

- In de driehoek vindt nadere prioritering van capaciteit en inzet per groep plaats.
- De integrale ketensamenwerking moet scherper met heldere afspraken en elkaar aanspreken op gemaakte afspraken. Interventies vanuit verschillende hoeken moeten gelijktijdig in overleg met elkaar worden ingezet (niet achter elkaar). De organisatorische structuur is hier voldoende voor aanwezig in Zaanstad, de uitvoering/samenwerking in de praktijk behoeft verbetering.

Jeugd en veiligheid in cijfers

Indicator	Bron	2010	2011	2012	2013	Trend
Algemene indicatoren²⁶						
Aantal vroegtijdige schoolverlaters (V en MBO)	Gemeente		433	402	422	stijging
Totaal aantal meldingen overlast door jeugd door inwoners	Politie/KCC	1761	1628	1503	1069	daling
Jeugdgerelateerde incidenten	Driehoek	2865	2738	2484	1961	daling
Overlast jeugd	Driehoek	1761	1628	1504	1292	daling
Aantal groepen ²⁷ : - Hinderlijke jeugdgroep - Overlastgevende jeugdgroep - Criminele jeugdgroep	Politie, JGI		1 0 0	6 0 0	5 0 0	stabiel
Aantal jeugdige verdachten 12-17 jaar (Zaanstad per 10.000 inwoners)	KLPD	175	240	150	nb	daling
Aantal jeugdige verdachten 18-24 jaar	KLPD	380	370	290	nb	daling
Aantal 25 jaar en ouder	KLPD	100	110	75	nb	daling
% inwoners dat veel overlast ervaart van rondhangende jongeren	IVM			10,9	10,5	daling
% inwoners dat zich vaak onveilig voelt op plekken waar jongeren rondhangen	IVM			13,1	11,7	daling
Middelen/inzet						
Aantal HALT verwijzingen	HALT	195	200	230	194	minder

²⁶ De gebruikte algemene indicatoren zijn meetbare fenomenen welke een signalerende functie hebben en een aanwijzing geven over de mate van de problematiek. Het is riskant om op basis hiervan uitspraken te doen, maar een indicator kan wel aanleiding zijn om nader onderzoek te doen.

²⁷ Op Basis van de Beke systematiek

Doelen en meetindicatoren

Jeugd			
Doelen: <ul style="list-style-type: none">• Terugdringen jeugdoverlast van groepen.• Voorkomen van criminele en overlastgevende jeugdgroepen Aspecten Jeugdoverlast in beeld hebben²⁸			
Meet indicator	2012	2013	Streefwaarde 2018
Aantal hinderlijke groepen	6	5	3
Aantal overlastgevende jeugdgroepen	0	0	0
Aantal criminele jeugdgroepen	0	0	0

²⁸ Totaal beeld van de jeugd (overlast), met de specifieke Zaanse kernmerken op dit thema inclusief concrete maatregelen en inzet .

5.4 Georganiseerde criminaliteit

Bij dit thema gaat het om vormen van georganiseerde criminaliteit die zich manifesteren in gemeenten en die in bepaalde mate gebruik (misbruik) maken van gemeentelijke voorzieningen en beschikkingen (waaronder vergunningen en aanbestedingen). Sprake kan zijn van verwevenheid van onder- en bovenwereld en van 'witwassen'. Misdadbranches die het betreft zijn bijvoorbeeld drugshandel, illegaal gokken, vastgoedfraude, mensenhandel, mobiele bendes.

Algemeen

In Zaanstad zijn er geen signalen dat er illegale coffeeshops aanwezig zijn²⁹. Er was één bordeel in Zaanstad welke eind 2013 gesloten is en er is één sexinrichting; het huidige beleid biedt mogelijkheid voor nog drie sexinrichtingen en een escortbedrijf. Er is geen (landelijke) outlawmotorclub gezeteld. Naast het horeca concentratiegebied op de Dam, is er nog een uitgaanskern in Krommenie. Zaanstad maakt onderdeel uit van de havenregio Amsterdam, zijnde de vierde grote haven van Europa, na Rotterdam, Antwerpen en Hamburg. Er zijn twee vergunde legale casino's.

Relevante partners

- Gemeente
- Politie
- Openbaar Ministerie
- RIEC
- Havendienst

Recente ontwikkelingen

- Er is sprake van een stijging van de drugsoverlast; met name de handel kent een grote procentuele stijging.
- Vanuit het RIEC is aangegeven dat er met een regelmaat cases zijn met betrekking tot vastgoedfraude en illegaal gokken in de horeca.
- Groeiende havenregio.
- Prostitutiewet nog in behandeling bij de Tweede kamer.

Wat doen we al (highlights)

- Aanpak georganiseerde misdaad is één van de prioriteiten van de nationale politie. Het betreft onderwerpen zoals witwassen, mensenhandel, georganiseerde hennepcultuur en vastgoedfraude.
- De politie en het OM in de regio sturen samen de aanpak op het gebied van georganiseerde criminaliteit, zowel computercriminaliteit als milieucriminaliteit, aan.
- De (horeca)vastgoedscan 2012 heeft enkele RIEC cases opgeleverd. Dit is zeer arbeidsintensief en bij niet gericht onderzoek zijn er weinig 'hits'. Voor 2014 zal voor een specifiek beperkt gebied een dergelijk onderzoek volgen.
- Doorontwikkeling van het Bibob-beleid binnen de gemeente.

Overwegingen

- Bij de aanpak door de veiligheidspartners is het noodzakelijk dat er een betekenisvolle koppeling komt van de strafrechtelijke opsporing aan de bestuurlijke handhaving, met name wat betreft het thema georganiseerde criminaliteit. In de driehoek wordt dan niet alleen gesproken over de inzet van een deel van de researchcapaciteit maar ook over de uitvoering van de thema's in het integraal veiligheidsplan.
- Op lokaal niveau dient meer informatie gedeeld te worden tussen de sturende partijen op lokaal niveau (binnen de wettelijke mogelijkheden). De burgemeester, de officier van justitie en de politiefchef dienen de mogelijkheid te hebben en bereid te zijn de relevante informatie met elkaar te delen. Zo kunnen ze over de relevante veiligheidsinformatie beschikken om lokaal te kunnen sturen en afwegingen te kunnen maken.

²⁹ Er zijn drie coffeeshops met een horeca exploitatievergunning, het huidige coffeeshopbeleid biedt geen mogelijkheid op uitbreiding

- Vanuit de politie en OM is aangegeven dat, hoewel er in Zaanstad op dit moment geen sprake is (lijkt) van een ernstige georganiseerde criminaliteit, dit thema (mede gelet op Nationale en Europese ontwikkelingen) blijvend gemonitord moet worden en steeds beter in beeld moet worden gebracht (mede ter voorkoming van het waterbedeefect ten opzichte van Amsterdam).

Focus voor 2015-2018

- Aanpak georganiseerde hennepcultuur, door middel van het ontmantelen van hennepplantages middels art. 13b Opiumwet en het opsporen van de organisatoren.
- Verbeteren informatiepositie en juiste verwerking van signalen vanuit wijkmanagement en straattoezicht (BOA's).
- Effectievere afstemming in de Driehoek.
- Fenomenen zoals mobiel banditisme en misbuik van woningen beter in kaart brengen (ook in relatie tot de mogelijke aanwezigheid van Oost-Europese groepen).
- Analyseren van de stijgende dreiging van de georganiseerde misdaad tengevolge van de groeiende Havenregio.

Georganiseerde criminaliteit in cijfers

Indicator	Bron	2010	2011	2012	2013	trend
Algemene indicatoren³⁰						
Mensensmokkel en handel	Driehoek	1	2	8	8	stijging
Handel en vervaardigen softdrugs	Driehoek	77	122	100	146	stijging
Middelen/Inzet						
Aantal adviesaanvragen Landelijk Bureau BIBOB vanuit gemeente (KCC)	Gemeente		1	1	0	minder
Aantal ontmantelde hennepplantages	Gemeente		55	42	39	minder
Aantal rooidagen	Gemeente		7	8	10	meer
Tijdens rooidagen ontmanteld	Gemeente		30	18	17	minder
Ad hoc ontmanteld	Gemeente		25	24	21	minder
Sluiting o.b.v. art 13B ³¹	Gemeente		0	0	1	meer
Aantal RIEC casussen					350	

Georganiseerde criminaliteit

Doelen IVP 2015-2018:

- In kaart brengen veiligheidsrisico's (zoals het havengebied en illegaal wonen).
- Met de veiligheidspartners gezamenlijk de barrières verhogen en afstemmen meest effectieve aanpak (1 overheid).

Er is nog dermate veel verborgen op dit veiligheidsthema, dat het stellen van (SMART) streefcijfers niet mogelijk is, noch realistisch en effectief.

³⁰ De gebruikte algemene indicatoren zijn meetbare fenomenen welke een signalerende functie hebben en een aanwijzing geven over de mate van de problematiek. Het is riskant om op basis hiervan uitspraken te doen, maar een indicator kan wel aanleiding zijn om nader onderzoek te doen.

6 Communicatie en coördinatie

Communicatie

Ook in de communicatie over veiligheid streeft de gemeente naar een integrale aanpak. Dat betekent een goede afstemming met alle betrokken partijen. Hierbij is uitgangspunt dat elke partij vanuit de eigen autonome positie een bijdrage levert. Afdeling Communicatie is bij alle beleidsonderdelen, projecten en acties betrokken. Er wordt gebruik gemaakt van kernboodschappen die duidelijk maken dat de gemeentelijke acties bijdragen aan een veiligere stad.

Communicatie is een belangrijk onderdeel van de veiligheidsaanpak van de gemeente Zaanstad. Naast informeren en voorlichten over beleid, biedt communicatie ook de gelegenheid om een aantal doelstellingen van het Integraal Veiligheidsplan te bereiken. Dat begint al bij een strategie, waarbij de resultaten van veiligheidspartners actief worden gecommuniceerd. Het gevoel van veiligheid wordt door veel factoren beïnvloed; communicatie is één van die factoren. Een intensieve samenwerking met partners, ook in de communicatie, is essentieel voor het bestrijden van onveiligheid.

Het is voor de Zaanse samenleving mogelijk om bij de gemeente en de politie te melden wanneer men een onveilige situatie signaleert of ervaart. De gemeente staat hier voor open, samen met de politie, onder meer met de projecten 'Ogen en Oren' en 'Burgernet'. De gemeente wil zo burgers en ondernemers actiever betrekken bij het onderwerp veiligheid. Dit doet zij door partijen met elkaar in contact te brengen en te stimuleren contact met elkaar te zoeken. Bijvoorbeeld door het contact tussen hangjongeren en omwonenden te verbeteren. Bekendheid en betrokkenheid vormen een eerste stap op weg naar begrip en een beter veiligheidsgevoel. Het veilig voelen wordt voor een groot deel bepaald door beleving.

Voor communicatie betekent dit dat goede resultaten op het gebied van veiligheid ook bekend worden gemaakt, in goed overleg met de Politie en het Openbaar Ministerie

Coördinatie en financiën

De activiteiten in het IVP en de uitvoeringsprogramma's vallen onder de reguliere begroting en budgetten van de betreffende afdeling of veiligheidspartner. In tijden van crisis en bezuinigingen is geen extra geld beschikbaar en het effect van zowel rijks- als lokale bezuinigingen zal zijn dat er naast de uitvoering van de wettelijke noodzakelijke taken, beperkt middelen beschikbaar zijn voor preventie en gerichte aanpak van de prioriteiten. Er moet gekeken worden waar met een efficiënte en effectieve inzet van bestaande middelen de beoogde doelen bereikt kunnen worden.

De afdeling OOV van de gemeente coördineert het IVP en ondersteunt daarmee de burgemeester in haar regierol. Daar waar mogelijke bezuinigingen bij veiligheidspartners de doelstellingen in het IVP in gevaar kunnen brengen, zal dit in de bezuinigingsafweging mee moeten worden genomen.

Bijlage 1 VNG Model Kernbeleid

Veld 1. Veilige woon- en leefomgeving	
1.1	Sociale kwaliteit (o.m. woonoverlast, overlast zwervers en verslaafden)
1.2	Fysieke kwaliteit (o.m. vernieling, graffiti, zwerfvuil)
1.3	Objectieve veiligheid/veelvoorkomende criminaliteit (o.m. woninginbraak, fietsdiefstal, geweldsdelicten)
1.4	Subjectieve veiligheid/veiligheidsgevoel

Veld 2. Bedrijvigheid en veiligheid	
2.1	Veilig winkelgebied
2.2	Veilige bedrijventerreinen
2.3	Veilig uitgaan
2.4	Veilige evenementen
2.5	Veilig toerisme

Veld 3. Jeugd en veiligheid	
3.1	Overlastgevende jeugd
3.2	Criminele jeugd/individuele probleemjongeren
3.3	Jeugd, alcohol en drugs
3.4	Veilig in en om de school

Veld 4. Fysieke veiligheid	
4.1	Verkeersveiligheid
4.2	Brandveiligheid
4.3	Externe veiligheid
4.4	Voorbereiding op rampenbestrijding

Veld 5. Bedrijvigheid en veiligheid	
5.1	Polarisatie en radicalisering
5.2	Georganiseerde criminaliteit
5.3	Veilige Publieke Taak
5.4	Informatieveiligheid
5.5	Ambtelijke en bestuurlijke integriteit

Bibob	= (Wet) bevordering integriteitbeoordelingen door het openbaar bestuur
BJZ	= Bureau Jeugdzorg
BVH	= Basisvoorziening Handhaving, het centrale informatiesysteem van de politie
DOE-Z	= Decentrale Opspringseenheid - Zaanstreek
G32	= De 32 grootste Nederlandse gemeenten
GTPA	= Geweld Tegen Politieambtenaar
HG	= Huiselijk Geweld
HIC	= High Impact Crimes (overvallen, inbraken, geweld, etc.)
ISD	= Instelling Stelselmatige Plegers
IVM	= Integrale Veiligheidsmonitor
IVP	= Integraal Veiligheidsplan
JMVP	= Jeugdige Meer- en Veelpleger
JCO	= Justitieel Casusoverleg
JNO	= Jongeren Netwerk Overleg
KCC	= Klant Contact Centrum
KVO-W	= Keurmerk Veilig Ondernemen voor winkels
KVO-B	= Keurmerk Veilig Ondernemen voor bedrijven
MO	= afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling van de Gemeente Zaanstad
MT	= Management Team
OM	= Openbaar Ministerie
OOV	= afdeling Openbare Orde en Veiligheid van de Gemeente Zaanstad
PIV	= (Regionaal) Platform Integrale Veiligheid
PKVW	= Politiekeurmerk Veilig Wonen
R&B	= afdeling Realisatie & Beheer van de Gemeente Zaanstad
RIEC	= Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RIHG	= Risico Inventarisatie Huiselijk Geweld
UP	= Uitvoeringsprogramma
VNG	= Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPT	= Veilige Publieke Taak
ZSM	= Zo Snel, Slim, Selectief, Simpel, Samen en Samenlevingsgericht Mogelijk (vervolgingsmethode)
ZW	= Zaanstreek-Waterland